

Regeringens proposition

1975/76:78

om inskränkt skattskyldighet för företagareförening som erhåller statsbidrag

beslutad den 6 november 1975.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av. regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

G.E. STRÄNG

SVEN ANDERSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att företagareföreningar, som erhåller statsbidrag befrias från skattskyldighet för inkomst och förmögenhet med undantag för skyldigheten att erlägga kommunalskatt för inkomst av fastighet.

Förslag till Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrives att 53 § 1 mom. kommunalskattelagen (1928:370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

53 §

1 m o m.¹ Skyldighet att erlagga skatt för inkomst åligger så framt ej annat föreskrives i denna lag eller i särskilda bestämmelser, meddelade på grund av överenskommelse eller beslut, varom i 72 och 73 §§ sägs:

a) fysisk person:

för tid, under vilken han varit här i riket bosatt:

för all inkomst, som av honom här i riket eller å utländsk ort förvärvats;

samt

för tid under vilken han ej varit här i riket bosatt:

för inkomst av här belägen fastighet;

för inkomst av rörelse, som här bedrivits;

för avlöning eller annan därmed jämförlig förmån, som utgått av anställning eller uppdrag hos svenska staten eller svensk kommun;

för avlöning eller annan därmed jämförlig förmån, som utgått av annan anställning eller annat uppdrag, i den mån inkomsten uppburits härifrån och förvärvats genom verksamhet här i riket;

för pension och annan ersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller pension på grund av anställning eller uppdrag hos svenska staten eller svensk kommun;

för belopp, som utgår på grund av försäkring, som är pensionsförsäkring enligt punkt 1 av anvisningarna till 31 §;

för ersättning enligt lagen (1954:249) om yrkesskadeförsäkring och lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare samt enligt annan lag eller författning, som utgått till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller på grund av militärtjänstgöring;

för dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa enligt lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring och kontant arbetsmarknadsstöd enligt lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd;

för timstudiestöd och inkomstbidrag enligt studiestödslagen (1973:349);

för annan härifrån uppburin, genom verksamhet här i riket förvärvad inkomst av tjänst;

för vinst å icke yrkesmässig avyttring av fastighet eller rörelse här i riket eller tillhör till sådan fastighet eller rörelse; samt

för belopp vilket motsvarar restituerad, avkortad eller avskriven socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen enligt 19 kap. 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, tilläggs pensionsavgift, sjukförsäkringsavgift eller all-

¹ Som nuvarande lydelse har upptagits lydelsen enligt prop. 1975/76:31

*Nuvarande lydelse**Förslagen lydelse*

män arbetsgivaravgift och med vilket avdrag enligt 46 § 2 mom. åtnjutes vid tidigare års taxeringar;

b) staten:

för inkomst av jordbruksdomäner, skogar samt uthyrda eller med tomträtt eller vattenfallsrätt upplåtna fastigheter; samt

för inkomst av rörelse, som ej härflutit av bank- eller försäkringsrörelse eller av kommunikationsverk med tillhörande byggnader och anläggningar eller av industriell verksamhet, som huvudsakligen avser att tillgodose statens egna behov;

c) landsting, kommuner och andra menigheter ävensom hushållningssällskap med stadgar som fastställts av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer:

för inkomst av fastighet och av rörelse;

d) akademier, Nobelstiftelsen samt stiftelsen Dag Hammarskjölds Minnesfond, så ock allmänna undervisningsverk, sådana sammanslutningar av studerande vid rikets universitet och högskolor i vilka de studerande enligt gällande stadgar äro skyldiga att vara medlemmar samt samarbetsorgan för sådana sammanslutningar med ändamål att fullgöra uppgifter som enligt nämnda stadgar ankomma på sammanslutningarna, sjömanshus, svenska skeppshypotekskassan, skeppsfartens sekundärlånekassa, norrlandsfonden, statens utvecklingsfond, Apotekarsocietets stiftelse för främjande av farmacins utveckling m. m., Stiftelsen Industricentra, Sveriges exportråd, järnkotoret, så länge kotorets vinstmedel användas till allmänt nyttiga ändamål och kotoret icke lämnar utdelning åt sina delägare, aktiebolaget tipstjänst, svenska penninglotteriet aktiebolag, allmänna sjukförsäkringsfonden, pensionsstiftelser som avses i lagen om tryggande av pensionsutfästelse m. m., allmänna försäkringskassor, under-

d) akademier, Nobelstiftelsen samt stiftelsen Dag Hammarskjölds Minnesfond, så ock allmänna undervisningsverk, sådana sammanslutningar av studerande vid rikets universitet och högskolor i vilka de studerande enligt gällande stadgar äro skyldiga att vara medlemmar samt samarbetsorgan för sådana sammanslutningar med ändamål att fullgöra uppgifter som enligt nämnda stadgar ankomma på sammanslutningarna, sjömanshus, svenska skeppshypotekskassan, skeppsfartens sekundärlånekassa, *företagareförening som erhåller statsbidrag*, norrlandsfonden, statens utvecklingsfond, Apotekarsocietetens stiftelse för främjande av farmacins utveckling m. m., Stiftelsen Industricentra, Sveriges exportråd, järnkotoret, så länge kotorets vinstmedel användes till allmänt nyttiga ändamål och kotoret icke lämnar utdelning åt sina delägare, aktiebolaget tipstjänst, svenska penninglotteriet aktiebolag, allmänna sjukförsäkringsfonden, pensionsstiftelser som avses i lagen om tryggande av pensionsutfästelse m. m., all-

Nuvarande lydelse

stödsföreningar, som icke bedriva till livförsäkring hänförlig verksamhet, personalstiftelser som avses i lagen om tryggande av pensionsutfästelse m. m. med ändamål uteslutande att lämna understöd vid arbetslöshet, sjukdom eller olycksfall, stiftelser som bildats enligt avtal mellan organisationer av arbetsgivare och arbetstagare med ändamål att utgiva avgångsersättning till friställd arbetstagare eller främja åtgärder till förmån för arbetstagare som blivit uppsagd eller löper risk att bli uppsagd till följd av driftsinskränkning, företagsnedläggelse eller rationalisering av företags verksamhet ävensom sådana ömsesidiga försäkringsbolag, som avses i lagen om yrkeskadeförsäkring:

för inkomst av fastighet;

e) kyrkor, andra trossamfund än svenska kyrkan därest de utöva kyrklig verksamhet, sjukvårdsinrättningar vilkas verksamhet ej bedrivs i vinstsyfte, barmhärtighetsinrättningar, stiftelser som hava till huvudsakligt ändamål att under samverkan med militär eller annan myndighet stärka rikets försvar eller att, utan begränsning till viss familj, vissa familjer eller bestämda personer, främja vård och uppfostran av barn eller lämna understöd för beredande av undervisning eller utbildning eller utöva hjälpverksamhet bland behövande eller främja vetenskaplig forskning, ävensom sådana föreningar vilka, utan att i sin verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, huvudsakligen verka för ändamål av den i fråga om stiftelser här angivna art:

för inkomst av fastighet och av rörelse;

f) svenska aktiebolag och sådana bolag, som enligt särskild författning äro skyldiga att avstå sin vinst, ekonomiska föreningar, samfund, stiftelser, understödsföreningar, som bedriva till livförsäkring hänförlig verksamhet, verk, inrättningar och andra inländska juridiska personer, dock såvitt gäller sådana juridiska personer som enligt författning eller på därmed jämförligt sätt bildats för att förvalta samfällighet endast om samfälligheten har taxerats såsom särskild taxeringsenhet och avser marksamfällighet eller regleringsamfällighet, samtliga här under f) avsedda bolag, verk och andra juridiska

Föreslagen lydelse

männa försäkringskassor, understödsföreningar, som icke bedriva till livförsäkring hänförlig verksamhet, personalstiftelser som avses i lagen om tryggande av pensionsutfästelse m. m. med ändamål uteslutande att lämna understöd vid arbetslöshet, sjukdom eller olycksfall, stiftelser som bildats enligt avtal mellan organisationer av arbetsgivare och arbetstagare med ändamål att utgiva avgångsersättning till friställd arbetstagare eller främja åtgärder till förmån för arbetstagare som blivit uppsagd eller löper risk att bli uppsagd till följd av driftsinskränkning, företagsnedläggelse eller rationalisering av företags verksamhet ävensom sådana ömsesidiga försäkringsbolag, som avses i lagen om yrkeskadeförsäkring:

för inkomst av fastighet;

*Nuvarande lydelse**Förestagen lydelse*

personer i den mån de ej inbegripas under punkterna d) eller e):

för all inkomst, som här i riket eller å utländsk ort förvärvats;

g) utländska bolag:

för inkomst av här belägen fastighet;

för inkomst av rörelse, som här bedrivits; samt

för vinst å icke yrkesmässig avyttring av fastighet eller rörelse här i riket eller tillhör till sådan fastighet eller rörelse;

h) allmänna pensionsfonden:

för all inkomst som härflyter av medel, som förvaltas av fjärde fondstyrelsen, samt i övrigt för inkomst av fastighet.

Riksskatteverket må, om särskilda skäl därtill äro, efter ansökan förklara, att stiftelse eller förening, som har till huvudsakligt ändamål att främja nordiskt samarbete, i fråga om skattskyldighet eller eljest vid tillämpning av denna lag skall anses jämställd med stiftelse eller förening, som ovan i första stycket vid e) angives. Sådant beslut må, när omständigheterna det föranleda, av riksskatteverket återkallas. Över beslut som riksskatteverket meddelat enligt detta stycke, må klagan icke föras.

De nya bestämmelserna i 53 § 1 mom. d) träder i kraft den 1 januari 1976 och tillämpas första gången vid 1976 års taxering.

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1975-11-06

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Sträng, Andersson, Johansson, Holmqvist, Aspling, Lundkvist, Geijer, Bengtsson, Norling, Carlsson.

Föredragande: statsrådet Sträng

Proposition om inskränkt skattskyldighet för företagareförening som erhåller statsbidrag

1 Inledning

För att hindra en nedgång i företagsbeståndet och motverka den arbetslöshet som hade uppstått främst inom exportindustrin påbörjades i slutet av 1930-talet uppbyggandet av företagareföreningar i de län, där en betydande restarbetslöshet kvarstod sedan krisen i början av decenniet. Sedan år 1959 finns en företagareförening i varje län. Verksamheten bedrevs ursprungligen med beaktande av främst sysselsättningspolitiska och sociala synpunkter. Efter hand kompletterades verksamheten med kreditgivning. Staten anslog lånemedel. Statsbidrag till föreningarnas upplysnings- och rådgivningsverksamhet har utgått fr. o. m. budgetåret 1937/38. Samtliga företagareföreningar är organiserade som ekonomiska föreningar och medlemmar i Företagareföreningarnas förbund. Föreningarna kan numera sägas vara länens service- och utredningsorgan för samhällets näringspolitiska insatser till små och medelstora företag. De medverkar i statens och landstingets stöd till näringslivet samt beviljar vissa lån och förmedlar lånegarantier. Föreningarna tjänstgör numera som basorganisation åt statens industriverk.

Företagareföreningarnas förbund har i framställning till finansdepartementet hemställt att föreningarna måtte erhålla befrielse från inkomst- och förmögenhetsskatt.

Efter remiss har yttranden över framställningen avgivits av bankinspektionen, riksskatteverket (RSV), arbetsmarknadsstyrelsen, statens industriverk, länsstyrelserna i Stockholms, Jönköpings och Västerbottens län.

2 Nuvarande bestämmelser

Företagareföreningar är i egenskap av ekonomiska föreningar, liksom andra juridiska personer, oinskränkt skattskyldiga till statlig och kommunal inkomstskatt om de inte kan hänföras till något av de rättssubjekt som uppräknas i 53 § 1 mom. d) och e) kommunalskattelagen (1928:370), KL, och 7 § e) och f) lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, SI. Beträffande skattskyldighet till statlig förmögenhetsskatt gäller enligt 6 § 1 mom. b) lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt, SF, att föreningar vars medlemmar äger del i föreningens förmögenhet är frikallade från skattskyldighet för förmögenhet.

I 53 § 1 mom. d) KL uppräknas vissa rättssubjekt med så starkt allmännyttigt ändamål att skattefrihet anses motiverad. Dessa rättssubjekt utgör inte någon enhetlig grupp. Flertalet bedriver en verksamhet som berör eller har nära anknytning till vitala samhällsfunktioner, t. ex. utbildning. Av gammalt har sådana rättssubjekt varit helt eller delvis befriade från skattskyldighet till stat och kommun. Senare har vissa andra institutioner med allmännyttigt ändamål fått samma skatterättsliga status, t. ex. svenska skeppshypotekskassan, skeppsfartens sekundärlånekassa och norrlandsfonden. De i 53 § 1 mom. d) KL och 7 § e) SI uppräknade rättssubjekten är inte skattskyldiga för någon inkomst vid den statliga inkomstbeskattningen, men väl för inkomst av fastighet vid den kommunala beskattningen.

I 53 § 1 mom. e) stadgas inskränkt skattskyldighet under vissa förutsättningar bl. a. för stiftelser och föreningar som har till huvudsakligt ändamål att främja vetenskaplig forskning.

Enligt 5 § 1 mom. e) KL är fastigheter tillhöriga vissa sammanslutningar och institutioner, t. ex. Nobelstiftelsen och Dag Hammarskjölds Minnesfond, undantagna från skatteplikt. Ägare till sådan fastighet är enligt 54 § d) KL befriad från skattskyldighet för inkomst av fastighet genom dess begagnande för i 5 § 1 mom. samma lag avsedda ändamål.

3 Framställningen

Företagareföreningarnas förbund har i sin framställning anfört i huvudsak följande.

Företagareföreningarna är regionala service- och expertorgan i näringslivsfrågor, som står de små och medelstora företagen till tjänst i alla frågor som rör service, statligt kreditstöd, teknisk och ekonomisk rådgivning, företagsservice m. m. Föreningarna är däremot inte intresseorgan, dvs. de är inte talesmän för företagen. Företagareföreningarna är organiserade som ekonomiska föreningar där samhället har majoritet i styrelserna. I normalföreningen har staten/länsstyrelsen och landstinget vardera två fasta mandat medan regeringen utser två ledamöter efter förslag från Landsorganisationen i Sverige och Tjänstemännens centralorganisation. Den årliga stämman disponerar tre mandat.

Företagareföreningarnas ställning och uppgifter bör ses som en del av samhällets näringspolitiska insatser med inriktning på små och medelstora företag inom framför allt tillverkningsindustrin. Enligt den av föreningarna tillämpade normalstadgan har föreningarna följande ändamål:

att lämna eller förmedla lån eller bidrag från staten, landstinget eller annan långivare,

att medverka i konsultinsatser och därvid genom en aktivt uppsökande verksamhet särskilt främja företagens utveckling inom områdena marknadsföring, produktförnyelse, utbildning, produktionsteknik, ekonomisk styrning och finansiering,

att åt företag och kommuner förmedla kontakter till statliga och kommunala myndigheter, organisationer, institutioner och privata konsulter,

att verka för upprätthållande, vidareutveckling och nyetablering av bärkraftiga små och medelstora företag i länet,

att i övrigt bedriva med föreningens ändamål förenlig verksamhet.

Företagareföreningarnas verksamhet finansieras huvudsakligen genom anslag från staten och landstingen. Till ringa del består intäkterna av konsultavgifter, som debiteras företagen enligt självkostnadsprincipen. Även om vinst uppstår i vissa fall drivs föreningarna inte i vinstsyfte. Gottgörelse till medlemmarna i form av återbäring o. d. får inte förekomma enligt stadgarna.

Företagareföreningarna äger inte fastigheter utom i ett par fall. Det gäller företagareföreningarna i Kopparbergs och Gävleborgs län, som har förvärvat egna kontorshus. Undantagsvis förekommer hyresintäkter.

Förbundet anser det angeläget att företagareföreningarna får en lika behandling i beskattningsavseende. Nu förekommer det på sina håll olika behandling som troligtvis bottnar i företagareföreningarnas speciella status och uppgifter. Förbundet anser i likhet med 1962 års företagareföreningsutredning (SOU 1967:40) att samhället har ett ringa intresse av att beskatta företagareföreningarna, eftersom dessa till övervägande del finansieras genom anslag från stat och landsting.

Enligt förbundets uppfattning bör företagareföreningarna i beskattningshänseende kunna jämföras med skeppshypotekskassan, norrlandsfonden, järnkontoret och Sveriges exportråd, vilka alla har erhållit skattefrihet. Förbundet hemställer att länens företagareföreningar befrias från inkomst- och förmögenhetsskatt.

4 Remissyttrandena

RSV samt *länsstyrelserna i Stockholms och Västerbottens län* tillstyrker att företagareföreningarna intas bland rättssubjekten i 53 § 1 mom. d) KL. *Statens industriverk* tillstyrker att föreningarna befrias från inkomst- och förmögenhetsskatt. Även *länsstyrelsen i Jönköpings län* framhåller att man inte har något att erinra mot bifall till framställningen. *Bankinspektionen* anför

att den, från de synpunkter inspektionen har att beakta, inte har något att anföra i ärendet.

RSV framhåller i sitt yttrande att föreningarna redan nu torde vara frikallade från skattskyldighet för förmögenhet. Beträffande den begärda befrielsen från inkomstskatt konstaterar verket, med hänsyn till vad som har upplysts om styrelsens sammansättning, om att utdelning av vinst eller återbäring ej får ske, om att vid likvidation eventuellt överskott skall tillföras landstinget för att användas för ändamål som överensstämmer med föreningens syfte samt om verksamhetens finansiering, att det från fiskala synpunkter torde vara av ringa intresse att beskatta eventuell inkomst från företagareföreningarnas verksamhet. *Statens industriverk*, som pekar på samma särdrag i företagareföreningarnas verksamhet som RSV gör, framhåller även att samhällsnyttan av föreningarnas verksamhet torde vara uppenbar och att föreningarna numera närmast är att betrakta som ett samhällsorgan.

5 Föredraganden

Under företagareföreningarnas uppbyggnadsskede styrdes deras verksamhet främst av sociala och sysselsättningspolitiska hänsyn. Statsbidrag till föreningarnas verksamhet har utgått alltsedan den första föreningen bildades. De ökade resurser som tillfördes föreningarna under 1950-talet och början av 1960-talet motiverades i första hand med att föreningarna borde få ökade möjligheter att medverka i uppgifter med sysselsättnings- och lokaliseringspolitisk inriktning. Till följd härav har en väsentlig del av föreningarnas allmänna verksamhet gällt rådgivning i lokaliseringspolitiska frågor. Jäm-sides därmed har emellertid föreningarnas allmänt produktionsfrämjande uppgifter spelat stor roll. Verksamheten har utvecklats som ett komplement till de servicefunktioner som har vuxit fram inom andra statliga och privata institutioner och tagit sikte på rådgivning i organisatoriska, tekniska och ekonomiska frågor. Det råder inte heller någon tvekan om att det kreditstöd som kanaliseras genom föreningarna i form av hantverks- och industrilån spelar en viktig roll för hantverket och småindustrin.

Företagareföreningarna har under senare år ålagts nya uppgifter t. ex. att förmedla information från större upphandlande myndigheter till företagen vid offentlig upphandling. Vidare har de fått ett visst ansvar för företagareutbildningen. Föreningarnas verksamhet, bl. a. som organ för förmedling av samhällets näringspolitiska insatser till små och medelstora företag, är ett starkt samhällsintresse. Enligt min mening är det önskvärt att föreningarna bereds en gynnsam skattemässig ställning. Jag förordar därför att företagareförening som erhåller statsbidrag tas upp bland de rättssubjekt som omfattas av bestämmelserna i 53 § 1 mom. första stycket d) KL samt 7 § e) Sl. Detta innebär att föreningarna blir frikallade från skattskyldighet för inkomst och förmögenhet med undantag av kommunalskatt för inkomst av fastighet. Sannolikt förhåller det sig också så, som RSV har anfört, att

föreningarna redan enligt gällande bestämmelser är frikallade från skatt på förmögenhet. Jag vill erinra om att regeringen den 23 oktober 1975 har bemyndigat chefen för arbetsmarknadsdepartementet att tillkalla sakkunniga med uppdrag att utreda företagareföreningarnas ställning och roll inom den närings- och regionalpolitiska organisationen m. m. Detta bör dock inte utgöra hinder för att redan nu pröva frågan om skattefriheten. Skulle utredningsarbetet leda till väsentligen ändrade förutsättningar för företagareföreningarna, bör givetvis skattefrågan omprövas.

Bestämmelserna om inskränkt skattskyldighet för företagareföreningar bör träda i kraft snarast möjligt och tillämpas första gången vid 1976 års taxering.

6 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370).

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.